

74. kongres Mezinárodního výzkumného řepářského institutu (IIRB)

Mezinárodní řepářský ústav organizuje své kongresy s dvouletou periodicitou, střídavě v zimě v Bruselu a za dva roky v létě pak v některé řepářící zemi. Letos proběhl tento letní kongres 1. až 3. července v Německu, v Drážďanech už jako 74. v pořadí. Kongresy IIRB představují vždy reprezentativní přehledku stavu řepářského výzkumu v celém světě a bylo to tak i tentokrát, opět to byla jedinečná šance získat přehled, co se v oboru děje. Přijelo cca 340 odborníků (o dost více, než na předešlé kongresy), především z Evropy, ale i z Ameriky a z Afriky. Pro kongres tentokrát nebylo vypsáno žádné tematické zaměření a prezentované příspěvky (referáty a poster) obsáhly celou myslitelnou problematiku cukrové řepy – od základního výzkumu a šlechtění přes technologii, alternativní využití až k politice a společenským aspektům. V této krátké zprávě tedy nemůže být obsaženo všechno a náš výběr toho nejzajímavějšího, nejaktuálnějšího, musí být nutně subjektivní. Pro speciální zájem je na internetových stránkách IIRB a u autorů článků k dispozici brožurka s abstrakty prezentovaných příspěvků.

Na letních kongresech, mimo Brusel, se vždy velmi výrazně prezentuje hostitelská země. V Německu, jako v druhé největší řepářské zemi Evropy, to nemohlo být jinak. Představilo se zemědělství i cukrovarnictví, vše pokrývající organizační struktury, mnohovrstevný výzkum a poradenství. Čísel z toho německá důkladnost: Němci nikdy nehledají jen samotné technické řešení problému, zapojují do každého zkoumání velmi široký okruh institucí, rezervují si i prostředky na zavedení do praxe, ověřují postoj veřejnosti a vhodný způsob komunikace s ní, zkoumají velmi dlouhodobé dopady na všechno možné. Vypadá to dost těžkopádně, ale nakonec to perfektně funguje. Němci se prezentovali jako tahoun řepářského a cukrovarnického výzkumu, jako země velmi investující do pokroku v tomto oboru.

Úvodní a závěrečné referáty se zpravidla nezabývají jednotlivými problémy, nýbrž prezentují obecný pohled na obor, moderně řečeno, na jeho udržitelnost. Na rozdíl od předešlých akcí jsme tentokrát necítili pochybnosti, jakkoliv byl rok 2017 a konec kvót v Evropě často zmiňován jako přelomový. Výkonost cukrové řepy v Evropě roste tak rychle, že utlumila skepsi ekonomů a pokroky v technologii, snížení používání chemie, příspěvek k biodiverzitě (cukrová řepa je chápána jako jistá protiváha ke kukuřici a k řepce) vedou k dobré akceptaci řepy veřejností, odvětví má dobrou samosprávu a dokáže si financovat výzkum a rozvoj obecně. Na růstu výnosů se přibližně polovinou podílí genetika a polovinou technologie pěstování. Výnosy 20 t.ha⁻¹ cukru v praxi po roce 2020 označilo několik řečníků za reálné. Souhrnně: optimismus.

Řada příspěvků na kongresu byla věnována fytopatologickým problémům. V USA byli na kořenech řepy identifikováni dva noví původci hnilob – *Pectobacterium* a *Fusarium secorum*. Pro nás je bližší ohrožení žlutou skvrnitostí listů (*Stemphylium*), kterou objevili v Nizozemsku v roce 2007 a dnes už je rozšířena po celé této zemi. Syngenta annoncovala zavedení dvou integrovaných systémů – proti nematodům a proti rizoktoniové

hnilobě. V obou případech jde o kombinaci tolerantních odrůd a moření osiva, u rizoktoniové hniloby pak ještě fungicidní ošetření listů. Proti nematodům se osivo ošetří bakteriálním nematocidem „Clariva“, v případě *Rhizoctonia* blíže nespecifikovaným přípravkem „Vibrance“. Registrace přípravku Clariva v EU se předpokládá v roce 2018 a přípravku Vibrance v roce 2016, v USA však již v letech 2014 a 2015. Několik příspěvků bylo věnováno novým typům viru způsobujícího rizománii, které prolamují rezistenci většiny stávajících odrůd. Hospodářský význam nabývá tato problematika zejména v řepářské oblasti na jih od Paříže. K problematice nematodů byly prezentovány odlišné výsledky z Německa a z Francie. Zatímco v Německu zjistili pokles zamoření *Heterodera Schachtii* po pěstování rezistentních i tolerantních odrůd, ve Francii byl pokles jen v případě odrůd rezistentních. Pozitivní je jisté to, že u tolerantních odrůd se zamoření v žádné této studii nezvyšovalo. Velmi znepokojující jsou zprávy a rychlém nárůstu rezistence *Cercospora beticola* ke strobilurinům z Itálie a z Rakouska. V roce 2013 byly na produkčních plochách v Rakousku nalezeny rezistentní kmeny houby ve více než 50 % případů.

I u plevelů byla diskutována rezistence k herbicidům, zejména pro metamitron u merlíků. Jako možná řešení byly jmenovány kombinace herbicidních látek, nové herbicidy (clomazon), integrované systémy zahrnující vedle herbicidů plečkování (robotické plečky s GPS) a ALS rezistentní řepu. Skepse naopak trvá ohledně uplatnění GM řepy na evropském trhu, což bylo trochu předmětem kritiky.

Dalším frekventovaným tématem bylo dlouhodobé skladování řepy. Vedle techniky dlouhodobého skladování se tu opět objevily doklady o značném vlivu genetiky na výši ztrát. Odrůdy s vyšším obsahem dřevě (marc) měly nižší ztráty. V jiném příspěvku byly ovšem definovány genetické a fyziologické příčiny současného enormního růstu výnosů cukrové řepy jako nárůst obsahu chlorofylu v listech, jako zvýšení poměru bulva/chrást a jako zvýšení poměru sacharosa/dřevě (marc) v kořenech. Z toho by vyplývalo, že výnosnost řepy nebude úplně v souladu se skladovací schopností.

Celkem bylo na kongresu předneseno 34 prezentací a vystaveno bylo 84 posterů. Tematicky byly příspěvky a poster rozděleny do sekcí šlechtění a osivo (1 prezentace, 9 posterů), agronomie (2 + 13), výživa a hnojení (3 + 12), škůdci, choroby a plevele (15 + 27), sklizeň, skladování, kvalita, řízký (1 + 13), řepa jako energetická plodina (2 + 5), ozimá řepa (0 + 8), komunikace a kooperace (6 + 4). Při vysoké účasti vždy znovu překvapovala perfektní organizace. Překvapující volba Drážďan (po zavření cukrovaru Löbau nevýznamná řepářská oblast) byla zdrojem velkého kulturního zážitku z nádherné architektury. 74. kongres IIRB byl velkým odborným, společenským i kulturním zážitkem, jeho přínos do života oboru je velmi významný. Těšíme se na 75. kongres, který je plánován na 16. až 17. února 2016 do Bruselu.

Jaromír Chochola, Řepářský institut
Karel Chalupný, Tereos TTD